

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна
Національної академії педагогічних наук України
Пряшівський університет (м. Пряшів, Словаччина)
Педагогічний факультет Карлового університету (м. Прага, Чехія)
Науковий університет імені Етвеша Лоранда (м. Будапешт, Угорщина)
Вища лінгвістична школа (м. Ченстохова, Польща)
Інститут педагогіки і психології
Університету імені Яна Кохановського в Кельціх (Польща)
Державний Університет «Utena College» (м. Утена, Литва)
Гуманітарний-педагогічний коледж
Мукачівського державного університету

ОСВІТА І ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Збірник тез доповідей
за матеріалами VII Міжнародної
науково-практичної конференції
26-27 жовтня 2023 року

Україна, Мукачево 26-27 жовтня 2023 р.

Рекомендовано до друку Науково-технічною радою
Мукачівського державного університету
(протокол № 3 від 25 жовтня 2023 р.)

Рецензенти:

Хомич Лідія Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (м. Київ);

Козубовська Ірина Василівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (м. Ужгород);

Теличко Наталія Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання, Мукачівський державний університет (м. Мукачево).

Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції, 26-27 жовтня 2023 р., Мукачево / Ред.кол.: Т.Д. Щербан (гол.ред.) та ін. Мукачево: Вид-во МДУ, 2023. 452 с.

ISBN 978-617-7495-53-5

У збірнику представлено тези доповідей учасників VII Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції». Учасниками конференції запропоновано до обговорення проблеми розвитку закладів загальної середньої та вищої освіти, освіти дорослих і професійної активності фахівців.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів, які займаються проблемами національної освіти в умовах інтеграції в європейський і міжнародний освітній простір.

Редакційна колегія: Щербан Т. Д. – д.психол.н., професор (голова); Гоблик В. В. – д.е.н., професор; Товканець Г. В. – д.пед.н., професор; Кобаль В. І. – к.пед.н., професор; Молнар Т. І. – д.пед.н., доцент; Горват М. В. – к.пед.н., доцент; Мочан Т. М. – к.пед.н., доцент; Фенчак Л. М. – к.пед.н., доцент.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

© Мукачівський державний університет, 2023

DR. ERDEI G. VÁLTOZÁSOK? ÚJ IRÁNYOK? VAGY MINDEN A RÉGI? – A DEBRECENI EGYETEM FELNŐTTKÉPZÉSE.....	14
DR. PÁLFI S. RESEARCH ON CHILDREN'S RIGHTS IN HUNGARIAN KINDERGARTENS	15
MATULČÍK J. KOMPARATÍVNY VÝSKUM A MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA V EDUKÁCIÍ DOSPELÝCH	16
SAKALOVÁ B. VÝCHOVA K ZDRAVIU A ZDRAVOTNÁ GRAMOTNOSŤ NA PRIMÁRNOM STUPNI VZDELÁVANIA.....	18
SHEVCHENKO – LEDYAN C. CONTROL AND SUPERVISION OVER THE EXECUTION OF JUDGMENTS OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS.....	20
SHEVCHENKO – LEDYAN C. SPAIN: RESPECTING HUMAN RIGHTS	22
CHOVRIY S. TRAINING OF PEDAGOGICAL PERSONNEL FOR THE SYSTEM OF PROFESSIONAL EDUCATION IN THE CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION	24
CHOVRIY S., HAVOR A. THE ESSENCE OF THE “EMOTIONAL INTELLIGENCE” CONCEPT IN THE CONTEXT OF MODERN SCIENTIFIC RESEARCH	26
DR. PALLAY K., DR. MOLNAR F. THE IMPACT OF THE RUSSO-UKRAINIAN WAR ON THE STUDENT MOBILITY WITH STUDY PURPOSES FROM TRANSCARPATHTIA (UKRAINE)	28
HERTSOVSKA N., BIZHKO A. THE ROLE OF DISCOURSE COMPETENCE IN THE PROCESS OF LANGUAGE IMPROVEMENT	30
KHMYZOVA O. USING TED TALKS FOR IMPROVING LISTENING COMPREHENSION SKILLS	32
KRAVCHENKO T. THE CHALLENGES OF SCIENTIFIC COMMUNICATION IN THE DIGITAL AGE	33
ЩЕРБАН Т.Д., АНТОНІК Є.М. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАЛЕЖНИХ ВІД СПІЛКУВАННЯ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ.....	35
ЩЕРБАН Т.Д., ДАНКАНИЧ А.А. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРА СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У РАМКАХ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ «МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ»	37
ЩЕРБАН Т.Д., ДОЛИНАЙ Т.Т. ПСИХОЛОГІЧНІ ПРИЧИНИ АГРЕСИВНОГО СПІЛКУВАННЯ ПАЦІЄНТА З ЛІКАРЕМ.....	39
ЩЕРБАН Т.Д., САМОЙЛОВ О.С. СХИЛЬНІСТЬ ДО СЕЛФІ ЯК ОДИН ІЗ ВИДІВ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ.....	41
ЩЕРБАН Т.Д., ХОМА П.П. ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПЕДАГОГІЦІ.....	43
АВШЕНЮК Н.М. ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ: БІБЛІОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ.....	45

АЛМАШІЙ К.М., БЛИК О.В. ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОГО СПРИЙМАННЯ СВІТУ ЧЕРЕЗ ЖИВОПИС У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	47	БЛИК О.В., ДУДЛА Т.В. ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРИЙОМІВ МАЛЮВАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ОБРАЗОТВОРЧИХ НАВИЧОК МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	86
АЛМАШІЙ Е.В., ТЯГУР А.В. ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ЛЕПБУКІВ ЯК ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО ПРИЙОМУ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»	49	БЛИК О.В., МАКСИМЕЦЬ В.В. ОЗНАЙОМЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ВИДАМИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА.....	89
БАБИНЕЦЬ Д.В., КУЗЬМА-КАЧУР М.І. ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	51	БЛИК О.В., МАХЛИНЕЦЬ А.І. ВПЛИВ ЖИВОПИСНИХ ТВОРІВ НА МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У КОНТЕКСТІ ЕСТЕТИЧНОГО РОЗВИТКУ.....	91
БАРНА Х.В., ВЕЛИЧКАНИЧ М.В. ПЕРЕДУМОВИ ВИХОВАННЯ САМОСТІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ДОШКІЛЬНИКІВ	53	БЛИК О.В., ПАНЬКАНИНЕЦЬ Т.С. РОЗВИТОК КРЕАТИВНОЇ КОГНІТИВНОЇ АКТИВНОСТІ ЧЕРЕЗ НЕТРАДИЦІЙНІ ПРИЙОМИ МАЛЮВАННЯ.....	93
БАРНА Х.В., КОСТЮК М.О. ОСОБЛИВОСТІ СІМЕЙНИХ УЯВЛЕНЬ ПРО ІНКЛЮЗИВНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР: СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	55	БЛИК О.В., РОГАЧ Р.В. ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ ДЛЯ СТИМУЛЮВАННЯ ТВОРЧОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА.....	96
БАРНА Х.В., ЛУПАК В. ТЕОРЕТИЧНИЙ ВИМІР ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	57	БЛИК О.В., СКИБА І.В. АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ВИМІР	98
БАРНА Х.В., ОРЯБКО О.Ф. РОЛЬ ТЕАТРАЛЬНО-ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РОЗШИРЕННІ СЛОВНИКОВОГО ЗАПАСУ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	59	БЛИК О.В., ТОМАШ І.І. ВИЯВЛЕННЯ ХУДОЖНЬОЇ ОБДАРОВАНОСТІ УЧНІВ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ: АСПЕКТИ ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ	100
БАРЧІЙ М.С., ВОРОНОВА О.Ю. РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЗВО	60	БЛИК О.В., ЧАЙКОВСЬКА К.Р. ДОСЛІДЖЕННЯ КЛЮЧОВИХ ПСИХОЛОГІЧНИХ ТА ПЕДАГОГІЧНИХ АСПЕКТІВ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА УСПІШНІСТЬ ІНТЕГРОВАНИХ УРОКІВ З МУЗИКИ ТА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА	103
БАСАРАБ В.В., КОРОЛЬ Н.В. ЗАСОБИ ХУДОЖНЬОЇ ПРАЦІ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.....	63	БЛИК О.В., ЧІРІ С.С. ФОРМУВАННЯ КОНСТРУКТИВНОГО МИСЛЕННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ШЛЯХОМ ПІДВИЩЕННЯ ЇХНІХ НАВИЧОК АНАЛІЗУ ТА ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА.....	105
БАСАРАБ В.В., КУЦИК О.Г. ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ ХУДОЖНЬОГО КОНСТРУЮВАННЯ	66	БЛИК О.В., ЧІРІ С.С. ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ТВОРЧОГО СПРИЙНЯТТЯ НА ПРОЦЕСИ МИСТЕЦЬКОГО ВИРАЖЕННЯ ТА ТВОРЧОСТІ	107
БАРАНОВСЬКА О.В., КЛЕНОВСЬКА В.В., ЛАЛАК Н.В. ПЕДАГОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ПАРТНЕРСТВА НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ТА СІМ'Ї	68	БЛИК О.В., ШТЕФАНЬО Ж.М. ВПЛИВ СУЧАСНОГО ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА НА ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНИХ СМАКІВ ШКОЛЯРІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	110
БЕДЕВЕЛЬСЬКА М.В. РОЛЬ СЛОВАЦЬКОЇ МОВИ В ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ.....	71	БОБАЛЬ Т.І., КУЗЬМА-КАЧУР М.І. ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ПРИРОДИ	112
БЕРЕЖНА С.І. ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ОСОБИСТІСНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СТАРШОКЛАСНИКІВ З РІЗНИМ РІВНЕМ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ.....	72	БОЙКО А.В., ТОВКАНЕЦЬ Г.В. АНАЛІЗ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ВІДНОШЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО ПРОБЛЕМ МОДЕЛЮВАННЯ УРОКУ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	114
БЕСПАЛЬКО В.В., КАРНАКОВА Г.О. ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ЗАСАДИ ВИКЛАДАННЯ МУЗИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ВИКОНАВСЬКОМУ АСПЕКТІ... ..	75	БОКША Н.І., АНДРЕЙЧИК М.В. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЗАГАЛЬНОКУЛЬТУРНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ НА УРОКАХ ТА У ПОЗАУРОЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	117
БЕСПАЛЬКО Л.А., БЛИК О.В. ЗОБРАЖУВАЛЬНА ТВОРЧІСТЬ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	78	БОКША Н.І., ГРЕШКО В.В. ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	119
БЄЛІЧКО А.М., БЛЮК О.Г. ЗАГАЛЬНЕ НЕДОРОЗВИНЕННЯ МОВЛЕННЯ: ПОНЯТТЯ І ПРИЧИНИ	80	БОКША Н.І., ПИЛИПКО К.А. ГУРТКОВА РОБОТА ЯК ФОРМА ПОЗАУРОЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ	121
БІГУН Л.І., БЛИК О.В. ВИЗНАЧЕННЯ РОЛІ ТА ВАГОМОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ У СТИМУЛЮВАННІ ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ПІД ЧАС УРОКІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА	84		

інші. Форми, методи та зміст навчально-виховної роботи у ГПД досліджували В. Коротов, Г. Манке, В. Рязанова, М. Скаткін та інші. Теоретичні основи дозвіллевої діяльності та її технології відображаються в роботах Н. Бабенко, А. Воловик, В. Воловик.

Групи подовженого дня за своєю ідеєю – дуже цінна форма виховання. Саме тут створюються сприятливі умови для того постійного духовного спілкування вихователя і дітей, без якого немислиме виховання емоційної культури. Допомогти дитині сформувати та реалізувати свій пізнавальний і творчий потенціал, соціально адаптуватися, навчитися плідно використовувати свій вільний час – є одним із головних завдань школи, що розв'язується за допомогою групи подовженого дня [2, с.454-455].

Група подовженого дня створюється для:

- організації навчальної, виховної та пізнавальної діяльності учнів;
- організації дозвілля учнів;
- надання кваліфікованої допомоги учням у підготовці до уроків і виконанні домашніх завдань;
- формування в учнів ключових компетентностей, необхідних для успішної життєдіяльності та самореалізації особистості [1].

Група подовженого дня є однією із форм виховання здобувачів початкової освіти і допомагає організувати найсприятливіші умови для їхнього відпочинку, навчання і виховання, поєднання навчально-виховної роботи на уроках і в позаурочний час.

У контексті нашого дослідження нам імпонує конструктивний підхід Л. Сліпоцук, яка аналізує реалізацію освітніх функцій та завдань дозвіллевої діяльності в умовах роботи групи подовженого дня і розглядає їх через інтеграцію в освітньому процесі. Їх зміст авторка вбачає у фізичній, практичній, культурній та соціальній сферах [3]. При цьому, вчена зауважує, що рекреаційна діяльність своєю метою має зняття будь-яких фізичних і розумових перевантажень дітей, а також їхній фізичний розвиток (прогулянки, ранкова гімнастика, фізкультхвилинка через кожні 20 хвилин безперервного навчання, рухливі ігри на перервах). Практична дозвіллева діяльність у режимі роботи групи подовженого дня орієнтована на всі види практичної діяльності, при цьому вона не втрачає свого зв'язку з дозвіллям і припускає вільний вибір, спричинений особистісними нахилами та здібностями [3].

Під час проходження педагогічної практики ми помітили, що в групі подовженого дня діють різноманітні гуртки (драматичні та театральні гуртки, клуби за інтересами, гуртки технічного моделювання та з художньої праці), учнівські організації. Відпочинок дітей після уроків поєднують з різними видами розумової та фізичної праці: поряд з прогулянками, іграми, спортивними і фізкультурними заняттями, екскурсіями, художньою самодіяльністю учнів виконують посильні трудові завдання.

Отже, успішна робота вихователя ГПД передбачає вміле поєднання масових, групових та індивідуальних форм, що відповідає завданням і змісту виховання і забезпечує єдність впливу на інтелектуальну, емоційну і дієво-практичну сферу життєдіяльності школярів.

Список використаних джерел

1. Наказ МОН України «Про затвердження Порядку створення груп подовженого дня у державних і комунальних закладах загальної середньої освіти» від 25.06.2018 № 677. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0865-18#Text>
2. Брижак Н.Ю., Чепинець О. М. Особливості організації педагогічного процесу в режимі ГПД. Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (Мукачєво, 26-27 жовтня 2017р.). Ред.кол.: Т.Д. Щербан (гол.ред.) та ін. Мукачєво: Вид-во МДУ, 2017. С.454-455.
3. Сліпоцук Л. О. Дозвіллева діяльність з молодшими школярами / Л. О. Сліпоцук [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://klasnaocinka.com.ua/uk/article/dozvilleva-diyalnist-z-molodshimi-shkolyarami.html>

БРИЖАК Р.В.,
МИКУЛІНА А.К.

Мукачівський державний університет, Україна

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Надзвичайно вагомим етапом у становленні та розвитку особистості людини є період дошкільного віку, який є періодом інтенсивного розвитку творчих можливостей. Яскравість почуттів і уяви дитини, безпосереднє сприйняття та активне пізнання навколишнього світу створюють умови для розвитку творчої діяльності в цей період. Розвиток творчих здібностей здобувачів дошкільної освіти пов'язаний з новим рішенням, новим баченням, новим підходом, тобто готовністю відмовитися від усталених моделей і стереотипів поведінки, сприйняття і мислення.

Проблема розвитку творчих здібностей здобувачів дошкільної освіти відображена в основних нормативних освітніх актах: Національній доктрині розвитку освіти, Законі України «Про дошкільну освіту», Базовому компоненті дошкільної освіти та ін. Так, у Національній доктрині розвитку освіти зазначено, що «система освіти має забезпечувати підтримку обдарованих дітей і молоді, розвиток у них творчих здібностей, формування навичок самоосвіти і самореалізації особистості» [1].

Відповідно до ст.7 та ст.23 Закону України «Про дошкільну освіту», дошкільна освіта визначається як «...цілісний процес, спрямований на: забезпечення всебічного розвитку дитини дошкільного віку відповідно до її задатків, нахилів, здібностей, індивідуальних, психічних та фізичних особливостей, культурних потреб; формування у дитини дошкільного віку моральних норм, набуття нею життєвого соціального досвіду [2]. Принципами дошкільної освіти є «...рівність умов для реалізації задатків, нахилів, здібностей, обдарувань, різнобічного розвитку кожної дитини» [2].

В оновленому Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні, затвердженому у 2021 році, показник творчих здібностей дітей дошкільного віку визначається рівнем розвитку естетичного сприймання об'єктів та явищ, умінням працювати з різними матеріалами, використовувати різні техніки, добирати відповідні засоби реалізації задуму, виявляти творчу уяву, естетичну чутливість, емоційно-ціннісне ставлення до навколишнього [3].

На важливості створення умов для розвитку творчих здібностей дошкільників, творчої уяви, вміння мислити креативно, збереженню та розвитку творчого й особистісного потенціалу дитини акцентовано увагу в розроблених програмах розвитку дитини, а саме: Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі», Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт», Програма художньо-естетичного розвитку дітей раннього та дошкільного віку «Радість творчості» тощо.

Відповідно до програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» творчі здібності розглядаються як фундаментальна якість, з якою дитина любить придумувати, імпровізувати, експериментувати, виявляє винахідливість, інтерес до пошукових дій; знаходить нові способи застосування знайомих технічних прийомів, з легкістю перетворює природні та залишкові матеріали, ініціює виготовлення цікавих виробів, зацікавлює інших своїми ідеями та задумками [4, с. 347]. Проте, за програмою «Українське дошкільня» потрібно розвивати творчі здібності дітей, інтерес до занять з художньої діяльності, а для кращого ефекту експериментувати з різними художніми техніками [5, с. 123].

Проблемі формування творчого потенціалу дошкільників присвятили свої праці такі науковці як: Л. Артемова, О. Біда, І. Біла, А. Богущ, А. Запорожець, В. Желанова, О. Кононко, С. Ладивір, В. Моляко, О. Музика, Т. Піроженко та ін. Педагогічні ідеї розвитку творчого потенціалу здобувачів дошкільної освіти в різних видах діяльності досліджували такі науковці, зокрема: ігровий (Л. Артемова, К. Карасьова, Н. Химич, М.Федорова; трудовий (З. Борисова); навчальний (Н. Лисенко, О. Трифонова); мовленнєво-творчий (А. Богущ, Л. Березовська, Н. Гавриш); образотворчий (Л. Шульга, Н. Гагаріна), музичний (С. Матвієнко, Т. Лісовська, А. Шевчук), танцювальний (О. Мартиненко), позашкільний (О. Семенов) та ін., які стверджували, що майже кожну дитину можна навчити творчості, виховуючи у неї інтерес до знань.

Наукові дослідження В.Моляко та О.Музики дозволили визначити, що розвиток здібностей дитини зумовлюється дією ряду соціальних чинників, серед яких – соціальна ситуація розвитку та провідна ігрова діяльність. Серед компонентів творчих здібностей науковці виокремлюють такі: оригінальність у рішеннях; пошуки нового; наполегливість у досягненні мети; самокритичність та критичність; гнучкість мислення; сміливість та міцність; енергійність [6, с. 115].

Американський психолог Дж. Сміт написав книгу, яка особливо яскраво відображає типовий підхід до навчання творчості. Він вважає, що ефективному розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку сприяють такі умови:

- ранній фізичний розвиток дітей: ранне плавання, гімнастика, раннє повзання і ходіння;
- створення середовища, яке випереджає розвиток дітей, тобто необхідно, наскільки це можливо заздалегідь оточити дитину таким середовищем і такою системою відносин, які стимулювали б його різноманітну творчу діяльність;
- характер творчого процесу, який вимагає максимальної напруженості сил;
- надання дитині свободи у виборі діяльності, у чергуванні справ, у виборі способів і ненав'язлива, розумна, доброзичлива допомога дорослих;
- доброзичлива атмосфера в сім'ї і дитячому колективі.

Отже, можна резюмувати, що дошкільний вік є сензитивним періодом розвитку творчих здібностей. Тому успішний розвиток творчих здібностей можливий лише тоді, коли вихователь правильно організує освітній процес, створить певні умови, що впливають на їхні формування. Однак створити сприятливі умови недостатньо розвитку творчих здібностей дитини, для цього необхідна цілеспрямована розвивальна робота, творчий потенціал.

Список використаних джерел

1. Національна доктрина розвитку освіти: Затверджена Указом Президента України від 25.06.2013 №344/2013. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
2. Закон України «Про дошкільну освіту» Верховна Рада України; Закон від 11.07.2001 № 2628-III. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>
3. Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція: наказ МОН України № 33 від 12.01.2021 р. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doskilknoyi%20osvity.pdf
4. Я у Світі. Програма розвитку дитини від народження до шести років /О. П. Аксьонова, А. М. Аніщук, Л. В. Артемова [та ін.]; наук. кер. О. Л. Кононко. Київ: ТОВ «МІЦФЕР-Україна», 2019. 488 с.

5. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкільля» / О. І. Білан, Л. М. та ін. – Тернопіль: Мандрівець, 2017. – С. 231
6. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / За ред. В.О. Моляко, О.Л. Музики. – Житомир: Вид-во Рута, 2006. – 320 с.

БУРЛАЄНКО Т.І.

Інститут обдарованої дитини НАПН України, Україна

РІЗНОМАНІТТЯ ОСВІТНІХ МОДЕЛЕЙ – КОНСЬЮМЕРИЗМ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Інформаційне суспільство, що функціонує, характеризується новими умовами діяльності людей і організацій, виробляє, збирає, обробляє та використовує інформацію, що можна охарактеризувати як поступове становлення суспільства знань, у якому знання, що наповнюють людську свідомість, є результатом універсальної освіти та забезпечує здатність до ефективного управління власним розвитком. Це процес створення, передачі та надання знань. Тому важливо навчати навичок навчання та отримання знань. Сфера освіти – це ключ до підготовки суспільства до нових викликів і вирішення проблем сучасного світу. Однією з них є технічна революція, особливо її інформаційна частина. Пропонуємо провести аналіз існуючих моделей та розглянути, яка модель освіти, зокрема модель спеціалізованої наукової освіти, буде найбільш доречною для вирішення викликів XXI століття.

Провівши ретроспективний аналіз існування різноманіття освітніх моделей, виділимо наступні:

- ✓ *традиційно-позитивістська модель*, де викладач є власником знань, а учень є очікуваним одержувачем; вчитель користується владою, а учень слухається; вчитель, як авторитет, є центральною фігурою даної освітньої моделі;

- ✓ *персоналізована модель* передбачає формування особистості, здатної жити і діяти свідомо і відповідально; будувати зв'язки, засновані на любові та відповідальності;

- ✓ *екзистенціальна модель* включає важливість включення освітнього процесу та навчання на різних рівнях з набуття екзистенціальних компетенцій, підготовку до життя, у тому числі глибшу реалізацію участі в культурі;

- ✓ *релігійна модель*, спрямована не лише на передачу знань (навчання), формування поглядів (виховання), а й на залучення людини до духовного життя (віру) та посвячення в релігійну спільноту. Проте віра в конфесійній моделі релігійної освіти не є предметом, який безпосередньо формує вихователя. Мета релігійної освіти може бути зрозуміла як з точки зору компетентності, так і ефективності (чесноти);

- ✓ *емансипаторська модель* базується на припущенні, що суспільство можна змінити за допомогою освіти, коли школа прагне соціальних змін і включає соціальний, політичний, мовний, культурний та естетичний зміст у свої програми;

- ✓ *міжкультурна модель* – це певна модель соціальної, культурної та освітньої діяльності, пріоритетами якої є взаємне навчання, розуміння та збагачення культур у людей, які їх творять;

- ✓ *екологічна модель* спрямована підготувати учнів до розуміння точної екологічної кризи та формування майбутнього,

- ✓ *постмодерна модель* характеризується частковістю універсальним змістом освіти, має бути різноманітною та включати знання мови, щоб люди з різних культур і національностей могли порозумітися.

Ми вважаємо, що серед соціальних, екологічних, економічних, регуляторних, правових та технологічних змін останні є найважливішими для формування освіти в майбутньому. Особливо це стосується роботизації та автоматизації, «технологічного цунамі», тобто постійної адаптації до нових цифрових інструментів, алгоритмізації життя та роботи.

Три виклики майбутнього передбачають на нашу думку зростання потреби в широкому погляді на зміни, що відбуваються, і важливою стає здатність поєднувати багато компетенцій і навичок. Необхідне також цілісне бачення освіти.

Важливо пам'ятати, що освіта – це не лише школа, йдеться про постійний розвиток, постійне набуття нових компетенцій чи потребу в здобутті навичок, які допоможуть адаптуватися до змін і викликів сьогодення,

Гіперперсоналізована освіта – припускає, що ми живемо у світі повної алгоритмізації і ми в курсі, але лише того, що відбувається лише в нашій інформаційній «бульбашці». Нам стає все важче зрозуміти, що відбувається поза ним. Нерівність зростає, ми дуже поляризоване суспільство. Освітні напрямки людей визначаються алгоритмами, які знають про користувачів більше, ніж їхні близькі. Ми навчаємося в основному, щоб відповідати вимогам роботи в корпораціях. Завдяки детальному аналізу даних на основі поведінкових і демографічних даних вибір сфери освіти автоматизований і повністю відповідає потребам користувача. Навчання призначене для заповнення прогалів у компетенціях та підготовки до роботи в умовах, що динамічно змінюються. У гібридних університетах немає іспитів на знання.

Технологізований гуманізм – цифровізація, роботизація та автоматизація продовжують прискорюватися. Роботи є частиною суспільства, ми маємо з ними дедалі тісніші стосунки. Країни починають запроваджувати базовий дохід. З одного боку, це стало трампліном для тих, хто, матеріально забезпечений, почав реалізовувати свої ідеї. З іншого боку, це призвело до появи групи людей, які потребують допомоги у створенні ідеї для себе



МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>